

CRNA GORA
SKUPŠTINA
Odbor za ljudska prava i slobode
Broj: 00-72/22-6/
EPA 445 XXVII
Podgorica, 19. jul 2022. godine

SKUPŠTINI CRNE GORE

PODGORICA

Na osnovu čl. 69 i 162 Poslovnika Skupštine Crne Gore Odbor za ljudska prava i slobode Skupštine Crne Gore sa 23. sjednice, održane 9. juna 2022. godine podnosi Skupštini

IZVJEŠTAJ O RAZMATRANJU IZVJEŠTAJA O RADU FONDA ZA ZAŠTITU I OSTVARIVANJE MANJINSKIH PRAVA ZA 2021. GODINU

Odbor za ljudska prava i slobode na 23. sjednici, održanoj 9. juna 2022. godine, kao nadležni odbor, razmotrio je Izvještaj o radu Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava za 2021. godinu, koji je Skupštini Crne Gore podnio Fond za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava.

Takođe, na istoj sjednici Odbor za ljudska prava i slobode je razmotrio Konačni izvještaj Državne revizorske institucije o finansijskoj reviziji i reviziji pravilnosti poslovanja Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava za 2020. godinu koji je Državna revizorska institucija dostavila do nivoa Odbora.

U uvodnim napomenama o Izvještaju o radu Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava za 2021. godinu direktor Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava saopštio je:

- Izvještaj, pored opštih napomena, sadrži pregled rada Fonda, aktivnosti Upravnog odbora, finansijski izvještaj i statističke pokazatelje o raspodjeli sredstava Fonda;

- Imajući u vidu da se u 2021. godini kasnilo sa usvajanjem Zakona o budžetu Crne Gore za 2021. godinu, javni konkurs za raspodjelu sredstava Fonda objavljen je 5. jula 2021, Komisija za vrednovanje projekata je, uz administrativno-tehničku podršku stručne službe Fonda, od 21. avgusta 2021. pristupila utvrđivanju ispunjenosti formalno-pravnih uslova pristiglih projekata, a nakon utvrđivanja ispunjenosti formalno-pravnih uslova, Komisija za vrednovanje projekata je konstatovala da je na Javni konkurs blagovremeno pristiglo 307 projektnih prijava, od kojih je 236 ispunilo formalno-pravne uslove, dok 71 nije ispunila uslove Javnog konkursa, pristupila je vrednovanju projekata u skladu sa kriterijumima, utvrdila rang listu vrednovanih projekata i predlog za raspodjelu sredstava za finansiranje projekata;

- Na osnovu predloga Komisije za vrednovanje projekata, direktor Fonda je 4. oktobra 2021. donio Odluku o raspodjeli sredstava za finansiranje projekata za podršku aktivnostima iz člana 36 stav 1 Zakona o manjinskim pravima i slobodama za 2021. godinu u iznosu od 1.066.000 eura. U 2021. godini izvršena je raspodjela sredstava za 185 projekata. Detaljni statistički podaci o broju odbijenih projekata po formalno-pravnom osnovu i po osnovu bodova, o broju podržanih i odbijenih projekata po podnosiocima projekata (pravna i fizička lica), o rodnoj zastupljenosti podnosilaca projekata, o broju podržanih i odbijenih projekata po opštinama, regijama i nacionalnim zajednicama, kao i broju projekata i iznosu dodijeljenih sredstava po nacionalnim zajednicama sadržani su u Izvještaju. Budući da je odluka o raspodjeli sredstava projektima donijeta početkom oktobra, a rok za realizaciju većine projekata je od šest do 12 mjeseci, u Izvještaju su sadržani podaci o projektima čiji je rok za realizaciju istekao i koji su rezultirali određenim proizvodom.

Na sajtu Fonda i društvenim mrežama mogu se pratiti aktivnosti korisnika sredstava Fonda koje stručna služba Fonda objavljuje nakon dostavljanja izvještaja.

Direktor Fonda se osvrnuo na Konačni izvještaj Državne revizorske institucije o finansijskoj reviziji i reviziji pravilnosti poslovanja Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava za 2020. godinu. Naveo je da je Fondu predmetni Izvještaj dostavljen 17. januara 2022, kao i obrazac akcionog plana za realizaciju preporuka. Fond je ispunio i dostavio Državnoj revizorskoj instituciji Akcioni plan za realizaciju 51 preporuke Državne revizorske institucije. Kao odgovorno lice Fonda, direktor smatra veoma važnom realizaciju preporuka i preduzeo je potrebne radnje u cilju njihovog ispunjavanja. Naglasio je da je do sada realizovano oko 70% preporuka. Do 17. jula 2022. godine treba da dostave Državnoj revizorskoj instituciji izvještaj o realizaciji preporuka nakon čega će uslijediti kontrolna revizija. Namjera im je da uvažavanjem i realizacijom preporuka doprinesu unapređenju rada Fonda i očekuje da će i Odbor tu namjeru prepoznati i djelovati u istom pravcu. Zahvalio je Državnoj revizorskoj instituciji na profesionalnom i dobronamjernom odnosu, kao i njihovoj spremnosti za dodatna uputstva i pojašnjenja.

U uvodnim napomenama o Konačnom izvještaju Državne revizorske institucije o finansijskoj reviziji i reviziji pravilnosti poslovanja Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava za 2020. senator Državne revizorske institucije je saopštio:

- da je revizija planirana na zahtjev predsjednika Odbora za ljudska prava i slobode, odnosno Zaključak Odbora iz marta 2021. godine. Iako su bili utvrdili godišnji plan revizija za 2021. godinu željeli su da ispoštuju zahtjev predsjednika Odbora i samog Odbora i na sjednici Odbora dali su obećanje da će, ukoliko im dozvoli stanje sa koronom, nakon završetka redovnih revizija utvrđenih godišnjim planom pristupiti reviziji nacionalnih savjeta i Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava;

- da su izvršili reviziju Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava, jer je u prethodnoj reviziji urađenoj 2014. za 2013. godinu utvrđen veliki broj nepravilnosti, među kojima i konflikt interesa;

- da je 2021. godine u postupku revizije Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava utvrđen značajan broj nepravilnosti, pa je izraženo negativno mišljenje na finansijsku reviziju i na reviziju pravilnosti, odnosno reviziju zakonitosti;

- da su revizijom pravilnosti utvrđene neusklađenosti poslovanja Fonda sa: Zakonom o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru, Zakonom o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, Zakonom o radu, Zakonom o javnim nabavkama, Zakonom o obligacionim odnosima, Zakonom o porezu na dohodak fizičkih lica, Zakonom o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje, Zakonom o manjinskim pravima i slobodama i podzakonskim aktima;

- da su posebno velike nepravilnosti utvrđene revizijom finansiranja projekata;

- da je u 2020. godini opredijeljeno 695.855 eura za finansiranje 90 projekata, od čega je 191.997,48 eura (28%) pravdano neadekvatnom ili nepotpunom dokumentacijom, dok dokumentacija za pravdanje sredstava u iznosu od 95.844,74 eura (15%) nije dostavljena. Takođe, utvrđeno je da je Fond korisnicima sredstava vršio plaćanje narednih tranši na osnovu ugovora o finansiranju projekata, pri čemu nije prezentirao odluku ili nalog odgovornog lica subjekta revizije po osnovu kojeg bi se odobrila isplata sledeće tranše korisniku sredstava na osnovu nalaza Stručne službe. Za 90 podržanih i 18 odbijenih projekata, popunjenih u elektronskoj formi od strane članova Komisije za vrednovanje projekata, utvrđeno je da članovi Komisije ni za jedan projekat nijesu na propisanom obrascu popunjavali kolonu - obrazloženje dodijeljenih bodova, odnosno nijesu obrazlagali date bodove po kriterijumima. Svi članovi Komisije su dodjeljivali isti broj bodova za svaki od kriterijuma za određeni projekat i davali isti komentar na poleđini obrasca u dijelu koji se odnosi na komentar dodijeljenih bodova, pri čemu se ponavljaju isti komentari bez obzira što je dodijeljen različit broj bodova za projekte. S druge strane, kod određenih projekata kojima je dodijeljen isti broj bodova, dat je različit komentar. Komisija je vršila korekcije predloga za raspodjelu sredstava precrtavanjem iznosa traženih sredstava direktno na prijavnim obrascu podnosioca projekta i upisivanjem odobrenog iznosa sredstava (revidirani budžet), na osnovu kojeg je stručna služba Fonda sačinjavala tabelarni pregled traženih i odobrenih sredstava (samo za odobrene troškove) na koji podnosioci projekta daju saglasnost, iako prethodno nije utvrđeno u kojem obimu se može realizovati projekat sa

revidiranim budžetom, jer podnosioci projekta ne dostavljaju inovirani plan realizacije projekata shodno revidiranom budžetu. Članove Komisije birali su poslanici Skupštine i oni za svoj rad dobijaju nadoknade;

- da Predlog odluke za raspodjelu sredstava za finansiranje projekata za podršku aktivnostima ne sadrži obrazloženje dodijeljenih bodova, razloge odbijanja projekata shodno dodijeljenim bodovima, kao ni obrazloženje u slučaju odobravanja manjeg iznosa sredstava od zahtijevanog u prijavnoj dokumentaciji podnosioca projekta;

- da je utvrđeno da je Fond sa korisnicima sredstava zaključivao ugovore koji su tipskog karaktera u kojima nije precizno definisana obaveza korisnika sredstava u zavisnosti od aktivnosti projekta, dinamika isplate dodijeljenih sredstava, kao ni koliko izvještaja o realizovanim aktivnostima je korisnik u obavezi da dostavi, niti u kojem roku je u obavezi da dostavi fazni izvještaj;

- da je revizijom utvrđeno da je korisnicima sredstava vršena uplata druge tranše iako nijesu opravdali cjelokupan iznos prethodno uplaćene tranše ili nijesu dostavili dovoljnu/adekvatnu dokumentaciju ili dokaze da su otpočeli aktivnosti na realizaciji projekta, kao što je definisano članom 2 Ugovora između Fonda i nosioca projekta;

- da su korisnici sredstava kasnili sa realizacijom projekata i dostavljanjem Konačnog izvještaja, a određeni korisnici nijesu ni dostavili konačni izvještaj. Opomene su slate nekoliko mjeseci po isteku roka za realizaciju projekta, iako je članom 10 Ugovora definisano da Fond može raskinuti Ugovor bez pisanog obrazloženja ukoliko korisnik sredstava bez opravdanja nije ispunio preuzete obaveze. Opomene pred utuženje su slate tek tokom postupka revizije, sa velikim zakašnjenjem;

- da Fond nije propisao obrazac izvještavanja o realizaciji projekata, nema propisane instrukcije za korisnike sredstava na koji način su u obavezi da vrše izvještavanje po fazama projekta. Korisnici sredstava - fizička lica koristili su svoje privatne žiro-račune za obavljanje transakcija vezanih za realizaciju projekta, dok su pravna lica koristila žiro-račune za redovno poslovanje, a trebalo je otvoriti posebne račune preko kojih će se vršiti transakcije i pratiti realizacija projekta. Revizijom je utvrđeno da su određena lica angažovana u različitim projektima po istim ili različitim osnovama, projekti su realizovani u isto vrijeme, pa je upitno kakvi i koliki su mogli biti doprinosi tih lica u više projekata istovremeno;

- da Fond nema elektronsku bazu podataka o korisnicima, a da je posjeduje mnogo bi lakše pratio kompletan tok realizacije projekata;

- da zaposleni u Odjeljenju za monitoring i evaluaciju projekata nijesu pohađali obuku u 2020. godini;

- da Izvještaj o reviziji Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava sadrži 43 konstatacije i 51 preporuku subjektu revizije i dvije preporuke drugom državnom organu- tadašnjem Ministarstvu pravde, ljudskih i manjinskih prava;

- da se subjekt revizije izjasnio na Izvještaj i imao je samo sitnije primjedbe, a tokom revizije predstavnici Državne revizorske institucije su imali dobru komunikaciju i saradnju sa direktorom Fonda koji je na toj funkciji od kraja 2020. godine i sa zaposlenima u Fondu;

- da je zbog izraženog negativnog mišljenja i utvrđenih nepravilnosti konačni Izvještaj o finansijskoj reviziji i reviziji pravilnosti poslovanja Fonda za zaštitu i ostvarivnje manjinskih prava za 2020. godinu dostavljen Ministarstvu pravde, ljudskih i manjinskih prava, kao nadležnom ministarstvu i Odboru za ljudska prava i slobode, na upoznavanje, kao i Upravi prihoda i carina Crne Gore, zbog većeg broja utvrđenih nepravilnosti u dijelu primjene Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica. Zbog karaktera utvrđenih nepravilnosti i propusta u radu, konačni Izvještaj o finansijskoj reviziji i reviziji pravilnosti poslovanja Fonda za zaštitu i ostvarivnje manjinskih prava za 2020. godinu, shodno članu 3 Protokola o saradnji Vrhovnog državnog tužilaštva i Državne revizorske institucije, dostavljen je Vrhovnom državnom tužilaštvu, na ocjenu i mišljenje. Zbog datih preporuka drugom državnom organu, Izvještaj je dostavljen Ministarstvu pravde, ljudskih i manjinskih prava, na upoznavanje i očekuju od Ministarstva da promptno djeluje po preporukama;

- da je subjekt revizije u propisanom roku dostavio Akcioni plan za realizaciju preporuka i od subjekta revizije se očekuje da do 17. jula 2022. godine dostavi Izvještaj o realizaciji preporuka i

- da su iz Državne revizorske institucije očekivali više kontrolnih saslušanja povodom negativnih mišljenja DRI, jer na potrebu organizovanja kontrolnih saslušanja ukazuju predstavnici međunarodnih

institucija (SIGMA, Evropska komisija, Evropski savjet), a DRI uredno dostavlja svaki izvještaj o izvršenoj reviziji predsjedniku/ci Skupštine i matičnom odboru.

Nakon uvodnih napomena predstavnika predlagača i rasprave, Izvještaj o radu Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava za 2021. godinu (sa šest glasova „uzdržan“, dok se jedan član Odbora uzdržao od glasanja) **nije dobio potrebnu većinu** na Odboru.

Za izvjestioca Odbora na sjednici Skupštine određen je poslanik Genci Nimanbegu, član Odbora.

PREDSJEDNIK ODBORA

Jovan Jole Vučurović